

Between Irony and Humor: a pragmatic model based on textual analyses of literary works and their translations

Galia Hirsch

Bar Ilan University, ISRAEL
galiahirsch(a)gmail.com

ABSTRACT

This research proposes a model for distinguishing between cues for irony and humor in the context of literary texts. It purports to construct a comparative model based on existing models and elaborating on them, to substantiate the model through textual analysis focusing on cues for irony and humor in the source texts and their translations, and to further expand the initial model, based on concepts drawn from translation theory, primarily relating to differences in the use of explicitation strategies while translating irony and humor. Unlike a large part of pragmatic research on irony and humor, which draws on isolated and invented examples, the model proposed here is based on the analysis of occurrences in context. For this purpose, nine literary works, translated from Spanish and English into Hebrew, were selected and for each of them source and translation were analyzed separately.

The textual analysis is based on a model for the interpretation of indirect speaker's meanings (Dascal & Weizman 1987; Weizman & Dascal 1991), and on the notions of "cues" and "clues" as they are perceived in this model. In this view, irony and humor are viewed as cases of an indirect speaker's meaning. Their interpretation presupposes the search for cues indicating that utterance meaning differs from speaker's meaning, as well as for clues which contribute to the reconstruction of an alternative speaker's meaning.

In its first stage, the model distinguishes between irony and humor based on central theories in pragmatics, which shed light on cues for the detection of ironic or humoristic meanings. In the approach proposed here, the combination of a number of cues defines a given utterance as either ironic or humoristic. The cues for irony include the flouting of Gricean maxims (Grice 1975, 1978) or of the sincerity condition (Haverkate, 1990), and the detection of echoic mention (Sperber & Wilson, 1981; Wilson & Sperber, 1992) or of pretense (Clark & Gerrig, 1984). The cues for humor include script opposition and the violation of expectations (Raskin & Attardo, 1994), punch line (Oring, 1989) and word play (Alexander, 1997) or non-sense (Jeffers, 1995). In its second stage, the model draws on the theory of translation, mostly on the notions of "explicitation" (Vinay & Darbelnet, 1958; Dimitrova, 2005) and of "obligatory-" and "non-obligatory shifts" (Toury, 1977), partly adapted to the purpose of the present research.

The research proposes a theoretical model for the distinction between cues for irony and humor in literary texts. It further provides us with tools to distinguish between typical cases and occurrences which may be located on a continuum between the two extremes, since they include cues for both interpretations. The comparison between source and translation makes it possible to add another criterion for the distinction: translations of irony manifest more explicitations, whereas translations of humor yield more non-explicating shifts. At this stage this finding may be interpreted as indicating that while the explicitation of humor cancels its

function altogether, the explicitation of irony does not, since the implied criticism is not cancelled, and it further strengthens the claim that irony is inherently critical, whereas humor is not.

KEYWORDS: explicitation, humor, irony, shift, translation.

Completion of Thesis

Place: Bar Ilan University, Israel

Year: 2008

Supervisor: Professor Elda Weizman

Original Language: Hebrew

בין אירוניה להומור: הצעת מודל פרגמטי מבחין בהתבסס על ניתוח טקסטואלי של יצירות ספרותיות במקור ובתרגום

תקציר

מחקר זה מציע מודל לבחינת האותות התומכים בפרשנות אירוניה ובפרשנות הומור בספרות, במטרה להבחין בין שתי התופעות בהקשר שבו הן מופיעות. מטרתו המרכזית הן הצעת מודל משווה בהתבסס על מודלים קיימים והרחבתם לצורך השוואה, תיקוף המודל ההשוואתי באמצעות ניתוח טקסטואלי של הקורפוס תוך התמקדות באותות לאירוניה ולהומור במקור ובתרגום, והרחבת המודל הראשוני בהסתמך על הבחנות מתחום חקר התרגום ובעיקר על ההבדלים בשימוש בהנהרות בעת תרגום אירוניה והומור. המחקר חוקר את ההבדלים בין מסירת אירוניה למסירת הומור בספרות, ומציע מודל מקורי המבחין בין האותות התומכים בפרשנות אירוניה ובפרשנות הומור וממפה אותם לאור תפקודם בטקסטים שלמים במקור ובתרגום.

מתודולוגיה וניתוח הקורפוס

בניגוד לרוב המחקרים הפרגמטיים בנושא האירוניה ובנושא ההומור, המתבססים על דוגמות בודדות שנאספו או הומצאו, המודל הנוכחי מבוסס על ניתוח היקרויות של אירוניה והומור בהקשר. לשם כך נבחרו תשע יצירות ספרותיות שתורגמו מספרדית ומאנגלית לעברית, וכל אחת נבחנה במקור ובתרגומה לעברית.

המסגרת המושגית

הניתוח הטקסטואלי מתבסס על המודל לפענוח משמעויות דובר עקיפות של דסקל וויצמן (Dascal & Weizman, 1987; Weizman & Dascal, 1991) ועל המושגים "אות" ו"רמז" כפי שהם רואים אותם. על פי התפיסה הזו, אירוניה והומור הן תופעות פרטיות של עקיפות. כדי לפרשן יש צורך להישען על קשרי הגומלין בין נתונים טקסטואליים וידע הקשרי למציאת אותות, שיעידו על כך שמשמעות המבע אינה זהה למשמעות הדובר ולמציאת רמזים שישלימו את תהליך הפענוח. הנדבך הראשון של המודל מבחין בין אירוניה להומור על סמך תיאוריות מרכזיות בפרגמטיקה, ובעזרתן נחשפים האותות ליחוס ערכים של אירוניה והומור. על פי הגישה המוצגת כאן, השילוב של כמה אותות מאפיינים הוא שיגדיר מבע מסוים כאירוני או כהומוריסטי. באופן כזה, הפרה בוטה של אחד הכללים מעקרון שיתוף הפעולה של גרייס (Grice, 1975, 1978); פגיעה בכלל הכנות הפרגמטי (Haverkate, 1990) וגילוי של הדהוד (Wilson & Sperber, 1992; Sperber & Wilson, 1981) או העמדת פנים (Clark & Gerrig, 1984) נתפסים כאותות לחיפוש אחר אירוניה; ואילו הפרת ציפיות וקיום של שני תסריטים (Raskin & Attardo, 1994), מבנה מובהק של בדיחה (Oring, 1989), משחקי מילים (Alexander, 1997) או לוגיקה שונה מהמקובל (Jeffers, 1995) נתפסים כאותות להומור. הנדבך השני של המודל נשען על תיאוריות בחקר התרגום. הדיון בהנהרות מבוסס על ההגדרה המקובלת בחקר התרגום "הנהרה" (Vinay & Darbelnet, 1958; Dimitrova, 2005) ועל המושגים "הזחה" ו"היסט" שטבע טורי (טורי, 1977), אך נעשו שינויים מסוימים כדי להתאימם למחקר הנוכחי.

ממצאים ומסקנות

המחקר מספק מודל תיאורטי להבחנה בין האותות התומכים בפרשנות אירוניה ובין האותות התומכים בפרשנות הומור בספרות, הוא מספק כלים להבחין בין שתי התופעות הפרגמטיות הללו וגם בין מקרים מובהקים למקרים הנמצאים על הרצף בין שתי התופעות. המחקר בוחן גם ממצאים שונים העולים מתוך השוואה של מבעים במקור לתרגומם. בהסתמך על מושגים מתחום חקר התרגום, הוא מציע להוסיף תנאי אפשרי שני למודל כאפשרות להבחנה בין שתי התופעות: ההבחנה בין נטייה להנהרות בתרגום אירוניה ובין נטייה לתזוזות בתרגום הומור. מהבדיקה הכמותית של הממצאים אפשר לראות כי יש שוני מסוים בין מספר ההנהרות בתרגומי אירוניה למספר ההנהרות לעומת תזוזות בתרגומי הומור. הממצאים תורמים להעלאת השערה כי ייתכן שהנהרות של האירוניה מותירה בכל זאת רכיב כלשהו, אולי הפונקציה הביקורתית, ואילו הסבר של הומור יוביל להיעלמותו בתרגום.

מילות מפתח: הנהרה, הומור, אירוניה, הזחה, תרגום